

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum secundum hanc scientiam Christus sciat omnia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super questionis undecima articulum primum.

Titulus articuli clarus est: intelligitur quippe ut sonat. In corpore est unica conclusio: anima Christi per scientiam inditam nouit omnia, excepta diuina essentia: Probat.

QVAESTIO XI.

De scientia indita, uel infusa anima Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de scientia indita, uel infusa anima Christi.

Et circa hoc quaruntur sex.

Primo, Vtrum secundum hanc scientiam Christus sciat omnia.

Secundo, Vtrum hac scientia uti potuerit non conuertendo se ad phantasmata.

Tertio, Vtrum hac scientia fuerit collatiua.

Quarto, De comparatione huius scientiae ad scientiam angelicam.

Quinto, Vtrum fuerit scientia habitualis.

Sexto, Vtrum fuerit distincta per diuersos habitus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum secundum scientiam inditam uel infusam Christus omnia sciat.

ADPRIMUM sic proceditur. Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non cognouerit omnia.

Hac in scientia indita est Christo ad perfectionem possibilis intellectus eius: sed intellectus possibilis animae humanae non uidetur esse in potentia ad omnia simpliciter, sed ad illa sola, in quae potest reduci in actum per intellectum agentem, qui est proprium actuum ipsius, quae quidem sunt cognoscibilia secundum rationem naturalem.

Ergo secundum hanc scientiam non cognouit Christus ea, quae naturaliter rationem excedit.

2 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

3 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

4 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

5 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

6 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

stantia ad gratiae ordinem, quae angelorum naturalem cognitionem excedunt. Sed quia per eam non uidebat diuinam essentiam, quam per scientiam beatam uidebat, ideo excepta est cognitio diuina essentiae a scientia indita. Sola autem essentia diuina excepta est, quia reliqua omnia aut ad naturalem, aut ad reuelatam cognitionem spectant, cum etiam angeli ipsi per reuelationem, hoc est per infusas species, ab anima nostra separata cognoscantur.

ergo neque ad perfectionem intellectus humani pertinet cognoscere ea, quorum non possunt esse phantasmata, sicut sunt substantiae separatae. Sic ergo cum huiusmodi scientia fuerit in Christo ad perfectionem animae intellectus ipsius, uidetur quod per huiusmodi scientiam non cognouerit substantias separatas.

3 Prae. Ad perfectionem intellectus non pertinet cognoscere singularia. Videtur ergo quod per huiusmodi scientiam anima Christi singularia non cognouerit.

SED CONTRA est, quod dicitur Isa. 11. quod repleuit eum Spiritus sapientiae & intellectus, scientiae & consilij: sub quibus comprehenduntur omnia cognoscibilia: nam ad sapientiam pertinet cognitio omnium diuinorum: ad intellectum autem pertinet cognitio omnium immaterialium: ad scientiam autem pertinet cognitio omnium conclusionum: ad consilium autem cognitio omnium agibilium. Ergo uidetur quod Christus secundum scientiam inditam sibi per Spiritum sanctum habuerit omnium cognitionem.

RESPON. Dicendum, quod sicut prius dictum est, conueniens fuit ut anima Christi omnino esset perfecta per hoc quod omnis eius potentialitas sit reducta ad actum. Est autem considerandum, quod in anima humana, sicut in qualibet creatura, consideratur duplex potentia passiva: una quidem, per comparationem ad agens naturale: alia uero per comparationem ad agens primum, quod potest quamlibet creaturam reducere in actum aliquem altiore actum, in quem reductur per agens naturale: & haec consueuit uocari potentia obedientiae in creatura. Vtraque autem potentia animae Christi fuit reducta in actum, secundum hanc scientiam diuinitus inditam. Et ideo secundum eam anima Christi, primo quidem cognouit quae

reuelatam cognitionem spectant, cum etiam angeli ipsi per reuelationem, hoc est per infusas species, ab anima nostra separata cognoscantur. In responsione ad secundum eiusdem articuli, nota primo, quod cum dicitur animam separatam cognoscere substantias separatas per species, non est sensus, quod intelligantur per proprias substantias, ut species intelligibiles ab anima separata: sed est sensus, quod per species, hoc est per proprias species intelligibiles, & non per species rerum sensibilibus (ut modo fit) intelligantur: sicut color dicitur uideri per seipsum, quando per propriam speciem uidetur. Patet autem hunc esse sensum in eodem ex hoc, quod ad primam partem se remittit, ubi in ar. 2. q. 89. determinatum est, animam separatam cognoscere substantias separatas, per species diuinitus sibi infusas.

Nota secundo, quod cum de anima Christi dicitur, quod cognouit substantias separatas per modum, quo cognouit illas anima separata, communicatio haec in modo cognoscendi intelligitur solum quod ad substantiam naturam modi cognoscendi, & non quod ad perfectionem, hoc est, quod anima Christi communicat cum anima separata in hoc, quod utraque cognouit substantias separatas per species influxas a Deo: sed anima Christi tali modo cognoscens, & perfecte & distincte cognouit substantias separatas, ut in quarto articulo infra patet: anima uero separata imperfecte nouit substantias separatas, ut in prima parte patet. Et propter ea in littera haec dicitur, quod anima separata aliquoties nouit substantias separatas, & non dicitur absolute, quod nouit illas.

In responsione ad tertium, circa cognitionem singularium omnium, triplex dubium occurrit. Primum ex Scoto in 3. sent. dist. 14. q. 3. ubi refert quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

Secundum

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

tertium, quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

In q. 12. a. 1. quod omnis potentia obedientia ad actum naturae animae proportionata, & est reducta ad actum: constat autem quod cognoscere per reuelationes est actus naturae animae in statu tam uia quam patrie locata proportionatus, immo debet, ut patet de reuelationibus necessariis, & factis. Ecclesiae tam triumphantis quam militantis. Et quis diceret potentiam hanc esse quidem respectu anime humanae, absolute potentia obedientiae: respectu uero eiusdem in utroque statu esse naturalem. (utpote naturali communitate consequente statum) non aberraret. Vnde cum Christus fuerit uertus uia tor & comprehensor simul, optime de ipsius anima inferretur, quod utraque illius potentia reducta est ad actum. Aduerte secundum, quod ideo essentia diuina cognitio excepta est, quia non cognoscitur naturaliter, nec per reuelationem. Et intellige, reuelationis nomine quemcumque influxum speciei cuiuscumque intelligibilis, & per cognitionem diuinae essentiae, non quamcumque cognitionem, sed uisionem illius. Nouit siquidem anima Christi per scientiam inditam, diuinam naturam multo magis, quam quicumque philosophus, immo quam anima separata, immo quam angeli naturali cognitione, quoniam clara reuelatione nouit Deum esse trinum in personis, & alia huiusmodi spec...

q. 9. ar. 1.

¶ Secundum dubium est etiam ex scoto, ibidem probante, quod in christo non fuit cognitio intuitiva per species infusas omnium singularium quae sunt fuerunt, & erunt cum, quia species infusa representat obiectum, ut abstrahit ab actuali existentia, quia eodem modo representat obiectum, siue existat, siue non existat, ac per hoc non

est ratio cognoscendi existentis, ut existens: tum, quia veritates cognoscibiles cognitione intuitiva, sunt veritates contingentes, quae non possunt cognosci, per quascumque species innatas, quia ex cognitione terminorum contingentium non potest cognosci veritas complexorum contingentium de illis terminis, quia illarum complexionum veritas non includitur in illis terminis, quemadmodum veritas necessaria complexionis scibilis clauditur in extremis.

q. praeced. 21. 2.

¶ Tertium dubium est, quia ex ratione litterae male videtur concludi in anima christi per scientiam infusam notitiam omnium singularium, quia ex plenitudine prudentiae in anima christi non habetur cognitio omnium singularium, sed agibilibus tantum, cum prudentia ut ratio agibilibus, extra agibilia autem sunt & singularia factibilia (quae spectant ad artem) & singularia nec factibilia, ut singularia speculabilia, ut sunt singularia aereae, seminum, animalium, & huiusmodi.

¶ 21. 2.

¶ Ad evidentiam horum sciendum est, quod species intelligibiles infusae non per accidentem, sed ex suo genere, non solum sunt alterius rationis a speciebus acquisitis, quia habent aliud obiectum formale (ut contingit inter species innatas angelis, & acquisitas a nobis) sed sunt longe alterius ac altioris ordinis, quia sic sunt similitudines naturae, puta, leoninae, quod representant ea, in quacumque dispositione accidentali subsistit, ita quod per unam speciem potest intellectus cognoscere quidditativum leonem & omnia eius individua, secundum individuales condiciones, & intueri leones omnes actu existentes. Nec hoc est mirabile, ita quod sit incredibile, sed ratione factum, quia scilicet, huiusmodi species sunt exemplatae a divina essentia, quae una existens est similitudo, ita cuiusque propria, ut nihil in quocumque praetermittatur irrepraesentatum distinctissime. Si enim hoc de facto fatemur inveniri in divina essentia respectu omnium, cur non possibilem fatemur, in multis illius participationibus inveniri quod quilibet earum representat aliquam unam naturam cum suis quomolibet accidentibus, ut quod unum prehabetur in essentia divina super omnes ordines diversimodum, participetur in aliquibus speciebus spectantibus ad supremum ordinem cognosciturorum, quales sunt substantiae separatae, & animae supernaturales lumine illustratae.

¶ Unde ad primum dubium respondetur, negando illationem primam, & dicendo quod una species superioris ordinis seu infusa ex suo genere, potest sufficere ad notitiam abstractivam, hoc est quidditativam, tam speciem, quam singularis, ut singularis est: nec oportet multiplicare species illas iuxta numerum singularium. Reliquae autem consequentiae, quia istam primam supponunt, manifeste ruunt.

¶ Ad secundum vero dubium dicitur, quod quia christi animae attribuenda est scientia infusa absque diminutione, ideo asserendum est, christum notitia intuitiva infusa vidisse omnia individua, ut in hac littera dicitur.

¶ Et ad primam obiectionem respondetur, quod falsum est, speciem infusam ex suo genere, abstrahere necessario actuali existentia: nam talis species potest representare naturam, puta

sunt per virtutem luminis intellectus agentis: sicut sunt quaecumque pertinent ad scientias humanas. Secundo vero per hanc scientiam cognovit christus omnia illa, quae per revelationem divinam hominibus innotescunt, siue pertinent ad donum sapientiae, siue ad donum prophetiae, siue ad quodcumque donum spiritus sancti. Omnia enim ista abundantius, & plenius ceteris cognovit anima christi: ipsam tamen dei essentiam per hanc scientiam non cognovit, sed solum per primam, de qua supra dictum est.*

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de potentia naturali animae intellectivae, quae scilicet est per comparationem ad agens naturale, quod est intellectus agens.

AD SECUNDVM dicendum, quod humana anima in statu huius vitae, quo quodammodo est ad corpus obligata, ut sine phantasmate intelligere non possit, non potest intelligere substantias

leoniam, secundum omnia praedicata quidditativa, & secundum individuales condiciones & existentias quas habet, ac coniuncta in ea accidentia, ut pote exemplata a divina essentia, ut exemplari talis natura sic & sic individuata, ac existentis, & qualificatae ac quantitate. Ad probationem vero, quia siue existat siue non, eodem modo representat: responderetur, quod representare eodem modo contingit dupliciter, vel ex parte representati, & sic falsum est, quod eodem modo representet leonem, siue existat, siue non, quia existente leone representatur existens: non existente autem, non representatur existens. Vel ex parte representantis, & sic verum est quod eodem modo representat: non enim mutatio fit in specie illa per hoc quod representat naturam leoniam in hoc nunc de novo existentem, sed eodem modo se habet ex parte sui: utrum ipsa natura leonina in re mutationem patitur. Et brevis ter ita respondetur de istis speciebus in anima christi, sicut de essentia divina, ut representat haec eadem, de qua constat quod representat eodem modo, ex parte representantis, diversimode autem ex parte representati. Et per haec patet responsio ad secundam obiectionem, quia supponit hoc falsum, scilicet quod species vitae sint species adequate terminis incomplexis. Nos autem dicimus, quod species vitae quae in anima christi sunt, sunt adeo altioris ordinis, ut imitentur divinam essentiam, ut represententem veritatem contingentium & non solum ut represententem naturam quamlibet secundum se. Et propterea animam christi intuitivae, perfecte per illas videt praeterita, praesentia, & futura.

Sed post statum huius vitae, anima separata poterit aliquo modo substantias separatas per seipsas cognoscere, ut in 1. parte dictum est.* Et hoc praecipue manifestum est, circa aetas beatorum. christus autem ante passionem non solum fuit viator, sed etiam comprehensor: unde anima eius poterat cognoscere substantias separatas per modum, quo cognoscit anima separata.

AD III. dicendum, quod cognitio singularium non pertinet ad perfectionem animae intellectivae secundum cognitionem speculativam: pertinet tamen ad perfectionem eius secundum cognitionem practicae, quae non perficitur absque cognitione singularium, in quibus est operatio, ut dicitur in 6. ethici.* Vnde ad prudentiam requiritur memoria praeteritorum, cognitio praesentium, & providentia futurorum, ut Tullius dicit in sua Rhetorica.* Quia igitur christus habuit plenitudinem prudentiae secundum consilium, consequens est quod cognoverit omnia singularia praesentia, praeterita, & futura.

AD TERTIUM dubium notandum est, quantum seipso doctor fuerit auctor hic, quoniam in 3. sententiarum distinct. 14. q. 1. articulo 3. q. 1. & in q. de ver. q. 2. o. ar. 6. modificans infusam christi scientiam eximit ab ea non solum divinam essentiam, sed singularia, ut cognitione cordium, quia non pertinet haec ad perfectionem humani intellectus, tam secundum naturam, quam gratiae statum. Hic autem peripateticus discernens intellectus practici perfectionem a perfectione intellectus speculativi humani, probat per hanc scientiam animam christi nosse omnia singularia praeterita, praesentia, & futura, quia pertinent ad perfectionem intellectus practici. Et vere sic est, non solum de cogitationibus hominum, sed de omnibus singularibus, quia omnia subiecta sunt providentiae christi in quantum homo, ut patet ex auctoritate apostoli ad hebraeos 2. & ipsius domini, matthaei ultim. Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra. Ex plenitudine igitur prudentiae, non solum monasticae, sed politicae, immo regalis, immo monarchice totius universi (cuius prudentiae constat partem esse providentiam) recte concluditur ad perfectionem intellectus practici humani in christo, esse non in aliis hominibus, spectare cognitionem omnium singularium quae sunt subiecta providentiae suae. Constat autem ex prima ad corinthios 15. Quod omnia sunt christo homini subiecta, praeter eum, qui subiecit sibi omnia, ergo sola essentia divina visione excepta, anima christi per scientiam infusam scit quaecumque scit Deus scientia visionis.

Et per clare patet responsio ad obiectionem.

¶ Ad tertium dubium notandum est, quantum seipso doctor fuerit auctor hic, quoniam in 3. sententiarum distinct. 14. q. 1. articulo 3. q. 1. & in q. de ver. q. 2. o. ar. 6. modificans infusam christi scientiam eximit ab ea non solum divinam essentiam, sed singularia, ut cognitione cordium, quia non pertinet haec ad perfectionem humani intellectus, tam secundum naturam, quam gratiae statum. Hic autem peripateticus discernens intellectus practici perfectionem a perfectione intellectus speculativi humani, probat per hanc scientiam animam christi nosse omnia singularia praeterita, praesentia, & futura, quia pertinent ad perfectionem intellectus practici. Et vere sic est, non solum de cogitationibus hominum, sed de omnibus singularibus, quia omnia subiecta sunt providentiae christi in quantum homo, ut patet ex auctoritate apostoli ad hebraeos 2. & ipsius domini, matthaei ultim. Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra. Ex plenitudine igitur prudentiae, non solum monasticae, sed politicae, immo regalis, immo monarchice totius universi (cuius prudentiae constat partem esse providentiam) recte concluditur ad perfectionem intellectus practici humani in christo, esse non in aliis hominibus, spectare cognitionem omnium singularium quae sunt subiecta providentiae suae. Constat autem ex prima ad corinthios 15. Quod omnia sunt christo homini subiecta, praeter eum, qui subiecit sibi omnia, ergo sola essentia divina visione excepta, anima christi per scientiam infusam scit quaecumque scit Deus scientia visionis.

Et per clare patet responsio ad obiectionem.

¶ Ad tertium dubium notandum est, quantum seipso doctor fuerit auctor hic, quoniam in 3. sententiarum distinct. 14. q. 1. articulo 3. q. 1. & in q. de ver. q. 2. o. ar. 6. modificans infusam christi scientiam eximit ab ea non solum divinam essentiam, sed singularia, ut cognitione cordium, quia non pertinet haec ad perfectionem humani intellectus, tam secundum naturam, quam gratiae statum. Hic autem peripateticus discernens intellectus practici perfectionem a perfectione intellectus speculativi humani, probat per hanc scientiam animam christi nosse omnia singularia praeterita, praesentia, & futura, quia pertinent ad perfectionem intellectus practici. Et vere sic est, non solum de cogitationibus hominum, sed de omnibus singularibus, quia omnia subiecta sunt providentiae christi in quantum homo, ut patet ex auctoritate apostoli ad hebraeos 2. & ipsius domini, matthaei ultim. Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra. Ex plenitudine igitur prudentiae, non solum monasticae, sed politicae, immo regalis, immo monarchice totius universi (cuius prudentiae constat partem esse providentiam) recte concluditur ad perfectionem intellectus practici humani in christo, esse non in aliis hominibus, spectare cognitionem omnium singularium quae sunt subiecta providentiae suae. Constat autem ex prima ad corinthios 15. Quod omnia sunt christo homini subiecta, praeter eum, qui subiecit sibi omnia, ergo sola essentia divina visione excepta, anima christi per scientiam infusam scit quaecumque scit Deus scientia visionis.

Et per clare patet responsio ad obiectionem.

¶ Ad tertium dubium notandum est, quantum seipso doctor fuerit auctor hic, quoniam in 3. sententiarum distinct. 14. q. 1. articulo 3. q. 1. & in q. de ver. q. 2. o. ar. 6. modificans infusam christi scientiam eximit ab ea non solum divinam essentiam, sed singularia, ut cognitione cordium, quia non pertinet haec ad perfectionem humani intellectus, tam secundum naturam, quam gratiae statum. Hic autem peripateticus discernens intellectus practici perfectionem a perfectione intellectus speculativi humani, probat per hanc scientiam animam christi nosse omnia singularia praeterita, praesentia, & futura, quia pertinent ad perfectionem intellectus practici. Et vere sic est, non solum de cogitationibus hominum, sed de omnibus singularibus, quia omnia subiecta sunt providentiae christi in quantum homo, ut patet ex auctoritate apostoli ad hebraeos 2. & ipsius domini, matthaei ultim. Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra. Ex plenitudine igitur prudentiae, non solum monasticae, sed politicae, immo regalis, immo monarchice totius universi (cuius prudentiae constat partem esse providentiam) recte concluditur ad perfectionem intellectus practici humani in christo, esse non in aliis hominibus, spectare cognitionem omnium singularium quae sunt subiecta providentiae suae. Constat autem ex prima ad corinthios 15. Quod omnia sunt christo homini subiecta, praeter eum, qui subiecit sibi omnia, ergo sola essentia divina visione excepta, anima christi per scientiam infusam scit quaecumque scit Deus scientia visionis.

Et per clare patet responsio ad obiectionem.

Super Quaestione undecimae Articulum secundum.

Tertius clarus est.

In corpore unica est conclusio. Anima Christi secundum scientiam infusam poterat intelligere absque conuersione ad phantasmata.

Probat. Condicio animae comprehensio est, ut nullo modo subdatur suo corpori, aut ab eo dependat. ergo animae beatae ante & post resurrectionem intelligere possunt absque conuersione ad phantasmata. ergo anima Christi poterat intelligere absque conuersione ad phantasmata. Antecedens manifestatur, quia post resurrectionem, ex anima redundabit gloria ad corpus. Et prima consequentia probatur: quia indigere conuersione ad phantasmata, est ex hoc, quod anima est corpore obligata. & quodammodo est subiecta, & ab eo dependens. secundum uero consequentia probatur: quia Christus ante passionem fuit simul uiator & comprehensor, comprehensor praecipue ex parte animae intellectiuae, uiator ex parte corporis.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus hac scientia uti poterit, non conuertendo se ad phantasmata.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur quod anima Christi non potuerit intelligere secundum hanc scientiam, nisi conuertendo se ad phantasmata: quia, ut dicitur 3. de Anima, phantasmata comparantur ad animam intellectiuam humanam, sicut colores ad uisum: sed potentia uisus Christi non potuit exire in actum, nisi conuertendo se ad colores. ergo etiam neque anima intellectiua eius potuit aliquid intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata.

¶ 2. Praet. Anima Christi est eiusdem naturae cum animabus nostris, alioquin ipse non esset eiusdem speciei nobiscum, contra id quod Apostolus dicit Phil. 2. quod est in similitudine hominum factus: sed anima nostra non potest intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata. ergo etiam neque anima Christi.

¶ 3. Praet. Sensus dati sunt homini, ut deseruiant intellectui. Si igitur anima Christi intelligere potuit absque conuersione ad phantasmata, quod per sensum accipiatur, sequeretur quod sensus frustra fuissent in anima Christi, quod est inconueniens. uidetur igitur quod anima Christi non potuerit intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata.

SED CONTRA est, quod anima Christi cognouit quaedam, quae per phantasmata cognosci non possunt, scilicet substantias separatas. Potuit igitur intelligere, non conuertendo se ad phantasmata.

RESPON. Dicendum, quod Christus in statu ante passionem, fuit simul uiator & comprehensor, ut infra magis patebit. Et praecipue quidem, conditiones uiatoris habuit ex parte corporis in quantum fuit passibile, conditiones uero comprehensoris maxime habuit ex

A constanti & claro dimissum est quid dicendum sit ad quaest. scilicet potuit secundum infusam scientiam Christi anima intelligere absque conuersione ad phantasmata.

In eodem processu dubium occurrit ex Duran. in 3. sentent. dist. 14. q. 2. tenente oppositam conclusionem, hoc est, quod Christus indigebat conuersione ad phantasmata in usu scientiae infusae. Et ratio eius est: quia scientia infusa erat perfectio animae Christi, secundum quod erat uiator: naturalis autem conditio uiatoris est indigentia phantasmatum ad usum scientiae. Sed haec ratio facile apparet infirma ac uoluntaria: quoniam scientia infusa est perfectio animae Christi, aut absolute, aut secundum quod nata est communicare cum angelis in habendo scientiam infusam, quod constat conuenire animae humanae non in uia, sed in termino, in statu scilicet separationis. Vt autem modo sit, liquet non esse perfectio Christi, in quantum erat uiator. Et quoniam erat simul uiator & comprehensor, ex li-

parte animae intellectiuae. Est autem haec conditio animae comprehensoris, ut nullo modo subdatur suo corpori, aut ab eo dependat, sed totaliter ei domineatur. Unde & post resurrectionem, ex anima gloria redundabit ad corpus. Ex hoc autem anima hominis uiatoris indiget ad phantasmata conuerti, quod est corpori obligata, & quodammodo ei subiecta, & ab eo dependens: & ideo animae beatae, & ante resurrectionem & post, intelligere possunt absque conuersione ad phantasmata. Et hoc etiam oportet dicere de anima Christi, quae plene habuit facultatem comprehensoris.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod similitudo illa, quam Philosophus uidet, non attenditur quantum ad omnia. Manifestum est enim quod finis potentiae uisus est cognoscere colores: uisus autem potentiae intellectiuae non est cognoscere phantasmata, sed cognoscere species intelligibiles, quas apprehendit a phantasmatibus, & in phantasmatibus secundum statum presentis uitae. Est igitur similitudo, quantum ad hoc, ad quod aspicit utraque potentia: non autem quantum ad hoc, in quod utriusque potentiae conditio terminatur. Nihil autem prohibet, secundum diuersos status ex diuersis rebus aliquid ad suum finem tendere: finis tamen proprius alicuius rei semper est unus: & ideo licet uisus nihil cognoscat absque colore, intellectus tamen secundum aliquem statum potest cognoscere absque phantasmate, sed non absque specie intelligibili.

AD SECVNDVM dicendum, quod licet anima Christi fuerit eiusdem naturae cum animabus nostris: habuit tamen aliquem statum, quem animae nostrae non habent nunc in re, sed solum in spe, scilicet statum comprehensionis.

AD TERTIVM dicendum, quod licet anima Christi potuerit intelligere secundum representata per illas, & non secundum quod sunt secundum se res quaedam, sicut ad representatorum ordinem spectant; finis, n. intellectiuae potentiae est intelligere res intelligibiles, quae non nisi per species intelligibiles aut earum uices seu locum tenentes representant. Quo circa dicitur in litera posita inter phantasmata & ipsas intelligibiles in hoc, quod non illa sed istas cognoscere est finis intellectus, intelligit et sumedo utraq; in representando. Phantasmata n. sunt singularium species autem quidditatum. Finis autem intellectus nostri est, nosse quod quid est, ut proprie proprii obiecti, & non est nosse materialia singularia, quorum un-

Tertia S. Thomae. H sunt

Inf. arc. 4. & q. 2. ar. 2. ad 3. & 2. ad 2. & 2. ad 1. & 2. ad 1. & 2. ad 1. & 2. ad 1.

Li. 4. ca. 1.

Li. 2. uenim. fol. 4. a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.

Dicitur

q. 15. artic. 10.

D. 190.

D. 752.

D. 185.